

Efekti provedbe Pestalozzi programa u Federaciji BiH- značaj i perspektive

Nadija Bandić, pomoćnica federalnog ministra obrazovanja i nauke

"Želimo li promijeniti ljude, moramo ih ljubiti. Naš uticaj seže samo donde dokle seže naša LJUBAV"

- Program je dobio ime po **Johannu Heinrichu Pestalozziju** (1746-1827), švicarskom pedagogu, metodi aru i reformatoru obrazovanja koji je razvio holisti ki pristup razvoju svih u enikovih sposobnosti.
- Obuka se zasniva na principima Pestalozzijeve nastave i podsti e razvoj onih metoda nastave i u enja koji mogu da odgovore na individualne potrebe svakog u enika.
- U pokušajima cjelovitog razvoja ovjeka Pestalozzi traži uravnotežan odgoj glave (intelektualni odgoj), srca (moralni odgoj) i ruke (tjelesni i radni odgoj).

Aktualizira pitanje: šta se obrazovanjem želi postići?

- Današnje vrijeme - informacije kao činjenice postale relativizirane svojom bržom promjenjivošću
- Osnovna svrha obrazovanja nije gomilanje činjenica već učenje o tome kako do informacije doći, kako je vrednovati i upotrijebiti.
- Danas čovjek ne doživljava vlastiti svijet, i o igledno mu je potreban drugačiji model odgoja/obrazovanja koji će staviti težište na pounutrivanje, afektivno doživljavanje onoga što naučio.
- **Znanja bez umijeća su veliko zlo (Pestalozzi).** Takav pristup nije moguće ostvariti bez pedagoškog pluralizma. Socijalno ponašanje se uči iskustvom, a ne verbalnim prenošenjem znanja putem pouke. Dakle, čovjek mora proći kroz odgojne situacije, a ne samo slušati o njima. „Kako Gertruda učiti svoju djecu“ spis u kojem razvija nove metode učenja. **Iskustvo, koje se stiče praktičnim radom, je ono što je osnova svakog učenja.**

„OSLOBOĐENI ČOVJEK“

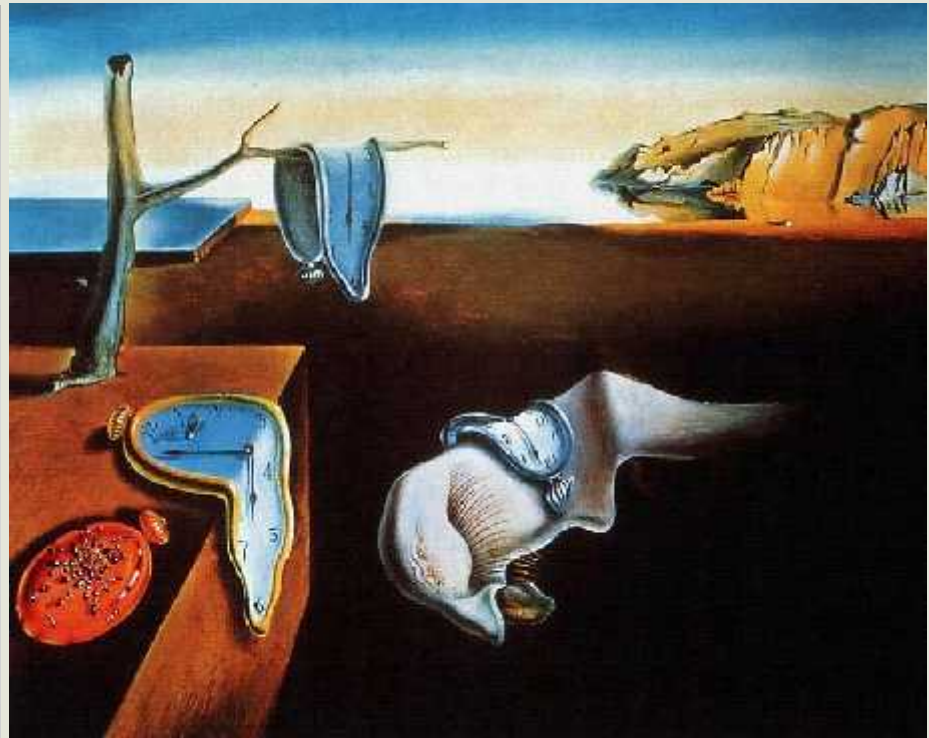
VELIKA OBMANA

- Grupa ljudi se nalazi u pećini, zatvorenici od rođenja. Okovani su lancima tako da mogu vidjeti samo dno pećine. Vješto upravljaju i sjenkama i figurama projektovani su različite sjenke na zidovima pećine. One su bile jedina veza zatvorenika sa svijetom. Ali, jedan od zatvorenika biva oslobođen.
- Koliko vremena mu je trebalo da se navikne na spoljni svijet?
- Njegova prva reakcija mogla bi da bude duboki strah od stvarnosti. Da li bi mogao da razumije drvo, cvijet, nebo...u njihovoj pravoj suštini?
- Pretpostavimo da je, suočivši se sa stvarnim svijetom, oslobođeni uvijek shvatio da je život u pećini jedna velika obmana. Imao je potrebu da se vrati i svima ispriča šta je vidio.
- Kakvo je značenje ovog mita ako se u obzir uzmu znanje, samo (obmana) i stvarnost?
- Da li su stereotipni načini poučavanja kadri da dopru do, često duboko skrivenih, slojeva uvijekove spoznaje?
- Živimo li, možda, svi mi u nekoj vrsti obmane?

SVIJET, IZGLEDA, IPAK POSTOJI

- Ruski formalisti: oneobičavanje, deautomatizacija percepcije; ponovo vidjeti svijet
- Živimo li pomalo u „ocrtanim mapama svijesti“, unaprijed serviranim značenjima, smislovima okamenjenim u njihovoj jednoznačnosti?
- Sve to dovodi do automatizacije percepcije, neprimjećivanja suštine
- *Kako stvoriti i njegovati obrasce življenja i ponašanja koji ne zakivaju eksere u svaku misao čim je uhvate, i tako zakovane, jednu po jednu, vješaju u svoje sušionice gdje misli od dugog stajanja počinju da trunu?*
- *Misao mora slobodno da leprša, da se dijalektički sudara sa drugim mislima, da se naprosto igra, da se kuje i raskiva, da se hladi i da doseže tačku ključanja, da se nikada ne dogmatizuje i zatvara.*

DEAUTOMATIZACIJA PERCEPCIJE – ONEOBIČAVANJE-NOVE PARADIGME POUČAVANJA

Kurikulum zasnovan na ishodima učenja

- kurikulum koji je utemeljen na ishodima učenja i njegovanju kompetencija treba biti sadržajno, tematski i konceptualno integrisan, fokusiran na razvoj sposobnosti mišljenja i rješavanja problema, kulturološki osjetljiv, usmjeren na njegovanje različitosti, otvoren za partnerski odnos sa porodicom i zajednicom.
- Potrebno je uspostaviti vertikalnu i horizontalnu povezanost između pojedinih predmeta, temeljne vještine stečene u jednoj oblasti trebaju se koristiti i u drugim predmetima.
- Potrebno je uvesti kurikularni pristup koji u prvi plan stavlja kompetencije koje želimo razviti kod učenika i ishode odgojno-obrazovnog rada, odnosno ono što učenici trebaju naučiti tokom školovanja.

VJEŠTINE I STAVOVI KOJI USPJEŠNO ODGOVARAJU IZAZOVIMA MODERNOG DRUŠTVA

- vještine kritike kojima se analizirati, uspoređivati, suprotstavljati, kritikovati i procjenjivati
- vještine kreativnosti kojima se zamišljati, stvarati hipoteze, ustanoviti i izmisliti
- vještine potrebne za tržište rada i društva (uspješna komunikacija, timski rad i saradnja, poduzetništvo, odgovorni građanin)
- razvoj motivacije i kapaciteta za cjeloživotno učenje i učenje iz svih raspoloživih izvora znanja

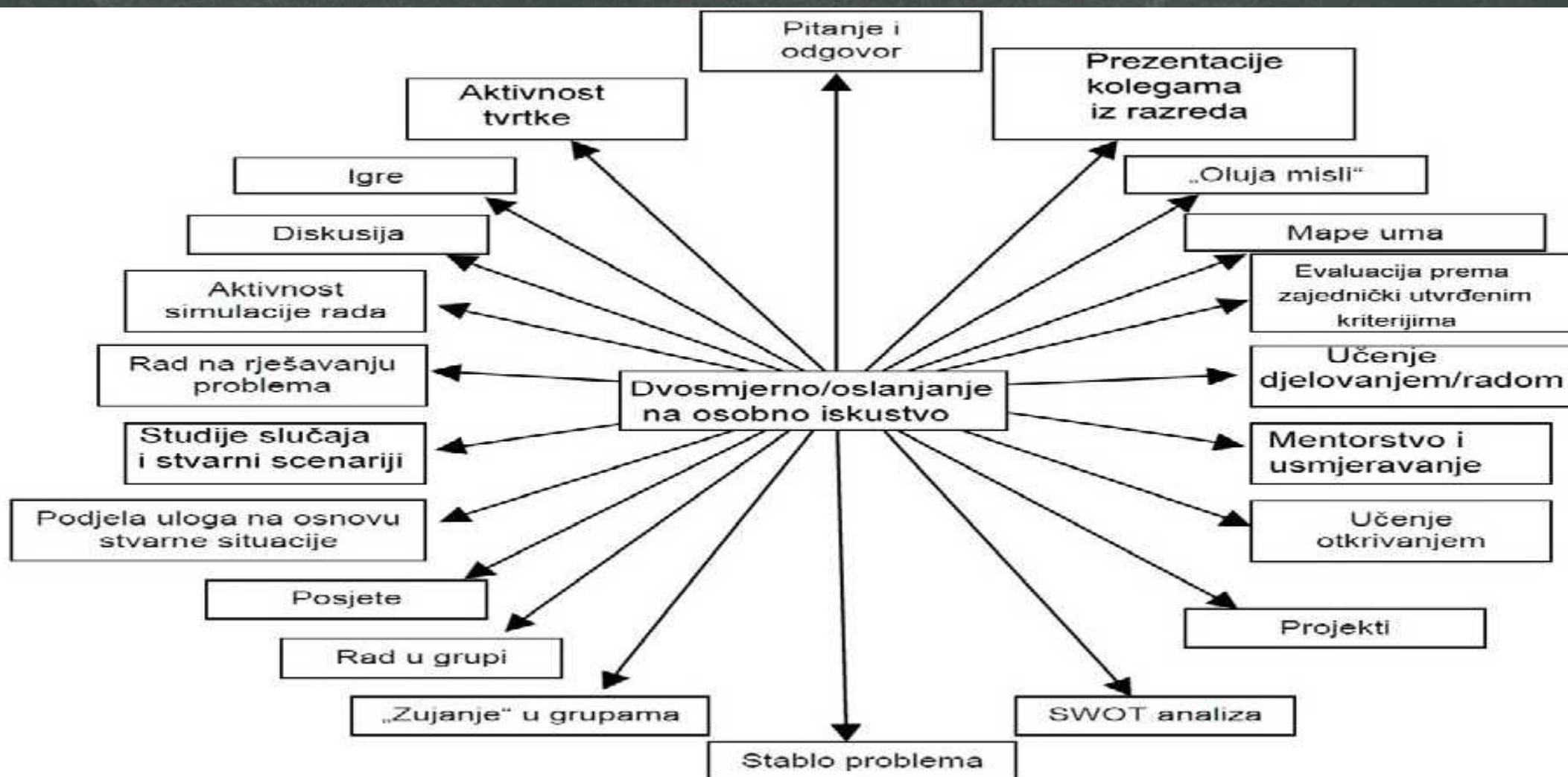
PROMIJENJENA ULOGA NASTAVNIKA

Uloga nastavnika

Tradicionalni pristup	Pristup utemeljen na ishodima učenja
Nastavnici pripremaju, poučavaju i evaluiraju svoj predmet (studenti uče ono što se poučava)	Nastavnici planiraju, poučavaju, facilitiraju, demonstriraju, evaluiraju u odnosu na unaprijed određene ishode
Nastavnici predaju, oni su «riznica» informacija koje diseminiraju	Nastavnici savjetuju, facilitiraju, osiguravaju resurse, demonstriraju i poučavaju
Većina se kontakata između studenata i nastavnika događa u učionici	Kontakt između nastavnika i studenata može biti temeljen na broju studenata, nastavnik kao dio nastavnoga tima može imati odgovornost za određeni broj studenata
Nastavnici drže predavanja i uobičajeno rade samostalno	Nastavnici facilitiraju učenje i rade kao članovi nastavnoga tima

Metode nastave i učenja koje podržavaju učenje usmjereno na učenika

Koncept profesionalne kompetencije

Profesionalne kompetencije predstavljaju integrisanu i dinamičnu kombinaciju:

- **Znanja** (teorijsko znanje u akademskom području, kapacitet za spoznaju i razumijevanje fenomena u području profesije)
- **Vještina** (praktična primjena znanja u određenim profesionalnim situacijama)
- **Vrijednosti** (vrijednosti kao integralni elementi našina opažanja i življenja s drugima u profesionalnom okruženju) koje nam omogućavaju da efikasno djelujemo u različitim profesionalnim kontekstima i situacijama

NOVE PARADIGME POUČAVANJA U OKVIRU PESTALOZZI PROGRAMA

- Upravo zahvaljuju i mogu nostima Pestalozzi programa, kojim upravlja Odjel za evropsku dimenziju obrazovanja Vijeća Evrope uz pomoć mreže nacionalnih koordinatora, 24 predstavnika iz Federacije Bosne i Hercegovine imala su jedinstvenu priliku da u Velikoj Britaniji, Njemačkoj, Norveškoj, Bugarskoj, Francuskoj, Rumuniji, Andori, Turskoj, Latviji, Bjelorusiji, Sloveniji, Finskoj, Austriji i drugim zemljama uče o novim paradigmama poučavanja iz oblasti višejezičnosti, evropskom jeziku, kompjuterskom portfoliju, upotrebi medija u demokratskom društvu, odgoju i obrazovanju za prevenciju nasilja, jednakim mogućnostima za svu djecu, održivosti građanskog odgoja i obrazovanja, upoznavanju različitosti, globalnom obrazovanju putem školskih mreža, formalnom obrazovanju izbjeglica i brojnim drugim temama.
- Uspostavljena je mreža nacionalnih koordinatora, a u Bosni i Hercegovini djeluju dva koordinatora: jedan za Federaciju Bosne i Hercegovine i jedan za Republiku Srpsku.

TEMATSKA PODRUČJA U ODGOJU I OBRAZOVANJU KOJIMA VIJEŠE EVROPE DAJE PRIORITYET

- odgoj i obrazovanje za demokratsko građanstvo i ljudska prava
- odgoj i obrazovanje za interkulturalnost
- poučavanje historije
- sprečavanje i sprečavanje zločina protiv čovječnosti
- odgoj i obrazovanje Roma u Evropi
- prava djeteta i sprečavanje nasilja
- višejezičnost
- medijska pismenost
- ravnopravnost spolova u odgoju i obrazovanju

KOJE TEME SU REALIZIRANE PROŠLE GODINE

- Višejezičnost i društvena povezanost: uloga jezika u pripremi djece za život u 21. vijeku
- Biti učitelj u 2032. godini: promjena uloga i kompetencija
- Procjena oprečnih stavova, vještina i znanja
- Evropski jezički portfolio
- Upotreba medija u demokratskom društvu
- Odgoj i obrazovanje za prevenciju nasilja
- Jednake mogućnosti za svu djecu

KOJE TEME SU REALIZIRANE PROŠLE GODINE

- Evaluacija interkulturalnih kompetencija
- Održivi razvoj I građanski odgoj: obrazovni izazovi
- Obrazovanje za demokratiju i regionalnu saradnju
- Demokratija i prava djece u osnovnom obrazovanju
- Upoznavanje različitosti i globalno obrazovanje kroz upotrebu školskih mreža
- Poštovanje - odgovorni stavovi i ponašanje u virtualnom društvenom prostoru

OVOGODIŠNJE TEME

- U ovoj godini je do danas obrađeno 29 on-line prijava koje su pristigle za učesnike na radionicama o:
 - Toleranciji i poštovanju ljudskih prava u Rumuniji
 - Izazovima u nastavnom procesu u Njemačkoj
 - Raznolikosti učenika i nastavnika i zajedničkom učenju za bolju budućnost (sada u tradicionalnoj Ljetnoj školi u Njemačkoj)
 - Učenju o vrijednostima i principima Pestalozzi programa i njihovoj primjeni u obrazovanju u Hrvatskoj

OVOGODIŠNJE TEME

- Od sje anja na Holokaust do spre avanja radikalizacije i zlo ina protiv ovje nosti u Francuskoj
- O formalnom obrazovanju izbjeglica u Austriji,
- kompetencijama za kulturu demokratije u Andori,
- obrazovanju za sve i izgradnji inkluzivnih sredina koje pružaju svesrdnu podršku u kontekstu promjena u Norveškoj
- O inkluzivnim školama koje se bave pitanjima poštovanja i proslavljanja raznolikosti u Španiji
- O ja anju obrazovanja za demokratiju u Francuskoj

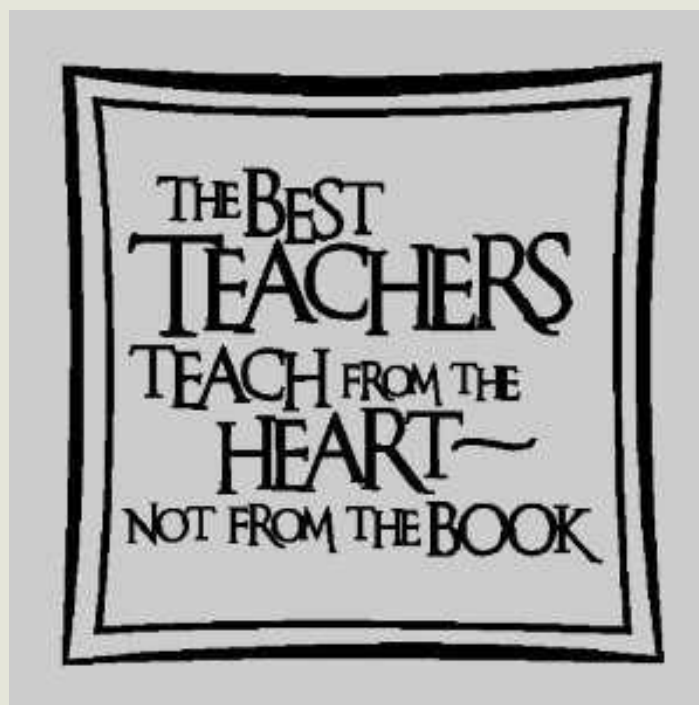
Kako se može aplicirati?

- Pestalozzi programu obuke svake školske godine pruža mogućnost stručnim osobama u oblasti obrazovanja (nastavnicima, profesorima, direktorima u osnovnim i srednjim školama, inspektorima, savjetnicima, pedagogima, dječijim psiholozima i autorima školskih udžbenika) da se prijave i besplatno učestvuju na seminarima i radionicama koji se održavaju u državama potpisnicama Evropske kulturne konvencije.
- **Prijave za učešće u Pestalozzi programu obuke se zaprimaju on-line**, a pregled radionica/seminara koje su organizirani u 2016. godini u okviru Pestalozzi programa obuke je dostupan na web-stranici Vijeća Evrope: <http://www.coe.int/en/web/pestalozzi/calendar>.
- Na kraju obuke dobija se potvrda o prisustvovanju.
- Troškove putovanja snosi Vijeće Evrope, a smještaj osiguravaju države domaćini seminara i radionica.

Efekti provedbe Pestalozzi programa

- Pomoć profesionalcima iz oblasti obrazovanja u proširivanju kulturnih vidika, obogaćivanju stručnog znanja i razmjene iskustva
- podrška u razmjeni ideja, informacija i nastavnih materijala te u uspostavljanju saradnje s kolegama iz drugih zemalja
- Upoznavanje učesnika sa radom Vijeća Europe na području obrazovanja
- Prenos znanja i iskustva nakon seminara ostalim stručnjacima i kolegama

Misija onoga koji poučava nije u tome da pokazuje vlastitu snagu, nego da osnažuje druge!

HVALA NA PAŽNJI!

**Nadija Bandi , pomoćnica federalne
ministrice obrazovanja i nauke**